

A person wearing a grey sweater is holding a stack of books. The books have various colored spines, including yellow, blue, and red. The person's hands are visible at the top and bottom of the book stack.

Lukukeskuksen lausunto valtioneuvoston koulutuspoliittiseen selontekoon

LUKUKESKUS
LÄSCENTRUM

LUKUKESKUS
LÄSCENTRUM

Varhaiskasvatus sekä esi- ja perusopetus

Yhteistyötä eri toimijoiden välillä lisättävä koordinoitusti. Se säästäisi kustannuksia ja lisäisi tehokkuutta ja vaikuttavuutta.

Laadukas varhaiskasvatus voi tasata eri lähtökohdista tulevien lasten oppimismahdollisuuksia. Silti vain puolessa Suomen päiväkodeista toteutuu varhaiskasvatussuunnitelman mukainen päivittäinen ääneen lukeminen.

Kirjallisuuden, ääneen lukemisen ja kielellisen vuorovaikutuksen tulee olla osa kaikkien lasten arkea niin kotona kuin varhaiskasvatuksessa.

Lukeminen voi tasoittaa sosioekonomisesta taustasta syntyviä osaamiseroja. Perheiden lukutottumuksia tulisi tukea ja kiinnittää erityisesti huomiota matalammin koulutettuihin huoltajiin. (esim. Lukulahja lapselle -ohjelma, www.luelapselle.fi)

Lukutaidon käsitteestä

Lukutaidon edistämiseksi on syytä jatkaa toimia edelleen ja kytkeä lukutaidon edistäminen osaksi kieli- ja kulttuuritietoista opetusta tukevaa toimintaa.

Lukutaito tulisi nähdä myös nykyistä laajempänä monilukutaitona.

Lukutaidon yhteyteen on erityisesti liitettävä myös digitaalinen luku- ja kirjoitustaito nykyajan kansalaistaitona.

Lukutaidon kehittäminen kytkeytyy osaksi varhaiskasvatusta ja kaikkia kouluasteita sekä jatkuvaa oppimista.

Toinen aste

Ammattikoulujen opiskelijoille pitäisi räätälöidä siellä opiskelevien tarpeita ja motivaatiota tukevia opintosisältöjä, jotta into ja ilo opiskeluun säilyisi.

Opetushallituksen alaisuudessa valmisteltavan kansallisen lukutaitostrategian toimenpiteisiin tulee varata riittävästi resursseja.

Kirjailijavierailuja tulisi hyödyntää osana aineenopetusta. Tietokirjallisuuden ja tietokirjailijavierailujen avulla opetuksessa edistetään myös lasten ja nuorten ikätasoisia mahdollisuuksia kehittää kriittistä lukutaitoa.

Suomessa on oltava myös jatkossa käytettävissä laadukkaita oppimateriaaleja.

Vapaa sivistystyö

Vapaan sivistystyön toimijoiden pitäisi ottaa huomioon, että Suomessa on kasvava joukko kantasuomalaisia aikuisia, joilla on puutteita perustaidossa. Suomalaisista aikuisista 11 %:lla on heikko lukutaito.

Toiminnallinen lukutaidottomuus vaikeuttaa arkisia tilanteita sekä yhteiskunnassa ja työelämässä pärjäämistä. Selkokielen tarpeessa arvellaan olevan jopa 750 000 henkilöä eli 14 % suomalaisista.

Vapaan sivistystyön tehtävä pitäisi laajentua koko väestön perustaitojen ja digitaitojen parantamiseen.

Lukutaidon jatkuva kehittäminen luo edellytykset elinikäiselle oppimiselle ja toiminta-alojen muutoksiin sopeutumiselle.

Opetus-, ohjaus- ja muu henkilöstö

(Moni)lukutaidon opettaminen edellyttää varhaiskasvatuksen ja opetustoimen henkilöstön jatkuvaa kouluttamista osana arjen työtä. Henkilöstökoulutukseen osallistumista tulisi tukea ja poistaa esteitä päästä koulutukseen.

Lukutaidon opettamisen tueksi on myös huolehdittava riittävästä digitaalisista tietopalveluista ja kirjastopalveluista.

Yhteistyö kirjaston kanssa on sekä varhaiskasvatuksen että koulujen kannalta välttämätöntä, koska kouluissa ei ole juurikaan resursseja ylläpitää omia kirjastoja.

Kouluille ja opettajille olisi mahdollistettava aikaa ja tukea uusien pedagogisten keinojen etsimiseen, kehittämiseen ja jakamiseen kirjallisuuskasvatuksessa. Myös opettajien oman lukijuuden kehittämistä tulisi tukea.

Taide- ja kulttuurikasvatus ja -opetus ja taiteen perusopetus

Taidekasvatus ja taiteen perusopetus ovat erittäin tärkeä oppilaan motivaation, vuorovaikutustaitojen ja luovuuden kehityksen kannalta.

Sanataideopetuksella on suuri vaikutus lasten ja nuorten lukutaidon ja kirjoitustaidon kehityksen kannalta.

Maahanmuuttajataustaisten oppiminen ja oppimispolut

Maahanmuuttajataustaisten oppilaiden oman äidinkielen osaamista ja opetusta pitää tukea. Lapsen oman kieli-identiteetin kohtaaminen ja tunnistaminen luo suotuisat edellytykset niin koulukielen kuin muiden aineiden oppimiselle.

Kolmannen sektorin toimijat tai kansalaisopistojen rahoituksen vahvistaminen nimenomaan monikielisten ryhmien kouluttamisessa on yhä tärkeämpää tulevaisuudessa.

LUKUKESKUS
LÄSCENTRUM